

начални предложения за събирането и обработката на данни, които непосредствено да служат за измерване на трансакционните разходи, вместо да се използват данни заместители. Може би именно критиката на Davis е причината за това концепцията на Wallis, North (1986) да бъде разпространена върху други национални стопанства с голямо закъснение във времето. Едва през 1998 г. Dollery и Leong отразяват развитието на трансакционните разходи на австралийското стопанство посредством едно дългогодишно изследване от 80 години. През 1999 г. Dagnino-Pastore и Farina правят подобни изследвания за аржентинското национално стопанство, а Ghertman (1998) се опитва да измерва трансакционния сектор на стопанствата на Франция, Германия, Япония и САЩ².

Трансформацията на източноевропейските национални стопанства е свързана с дълбоки институционални изменения. Тези процеси представляват всъщност радикални институционални изменения. Изглежда естествено да се предположи, че за по-ефективното функциониране на пазарния механизъм трансакционният сектор в източно- и югоизточноевропейските страни в преход от началото на деветдесетте години значително е нараснал и ще нараства още. Във връзка с тази идея Sulejewicz, Graca (2005) правят опит да обхванат трансакционния сектор в Полша. При това те използват развитите от Dollery, Leong (1998) категории на дейностите в националното стопанство и приспособяват тези категории към класификацията на стопанските дейности NACE³. Това приспособяване на класификацията е много полезно за нашето изследване, тъй като можем да я използваме по същия начин за повечето области на българската статистика. Като резултат на своето изследване Sulejewicz, Graca (2005) установяват, че трансакционните разходи на Полша в частния сектор от 1996 до 2002 г. силно са наранали. По-нататък накратко ще представим идеята за трансакционния сектор на Wallis, North (1986).

3. КОНЦЕПЦИЯТА НА ТРАНСАКЦИОННИЯ СЕКТОР

Основополагащата идея на Wallis и North е проста. Всички разходи, които възникват в едно национално стопанство, могат да бъдат разделени на производствени (наречени от тях трансформационни разходи) и трансакционни. Трансакционните разходи на едно национално

² Benham, Benham (2000) предлагат алтернатива на разхода на Wallis и North за измерване на трансакционните разходи. За сравнение на трансакционните разходи между различните страни, и по-специално между Бразилия и Чили, сравни освен това и със Stone, Levy, Paredes (1996).

³ Nomenclature statistique des Activités économiques dans la Communauté Européenne.